

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiarum Inter Principes Cathedras Divi Thomæ Doctoris Angelici, Et Scoti Doctoris Svbtilis

Stümmel, Friedrich

Coloniæ Agrippinæ, 1680

Quæst. II. An detur in Deo sine divinæ simplicitatis exitio compositio
metaphysica ex genere & differentia nullam involvens compositionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84332)

QUÆSTIO SECUNDA.

An detur in Deo sine divinæ simplicitatis exitio compositio metaphysica ex genere & differentia nullam involvens compositionem.

SYMMARIUM.

1. Proponitur opinio & fundamentum Poncia-
num. n. 115. & seq. item n. 121. & 122.
2. Rejicitur. n. 117. & seq.
3. Partem in divinis non dari remonstratur. n. 119.
4. Iterum arcetur compositio à Deo. n. 119.
5. Genus & differentia quid sint & unde sumantur. n. 120.
6. Sine identitate reali, formalis distinctio non est componibilis. n. 124.
7. Formalitas distincta ex natura rei nequit terminare sui cognitionem, nisi cum dependentia ad identitatem realem & continentiam unitivam. ibid.
8. Prioritas & posterioritas, quæ est inter formalitates divinas est cum necessaria continentia identica ac realiter unitiva. n. 125.
9. Essentia divina in esse preciso non continet perfectiones attributales virtualiter solum & eminenter. n. 126.
10. Continentia radicalis fundamentalis & originativa in divina essentia velut pelago omnium perfectionum non excludit perfectiones Dei secundum esse formale. n. 127.
11. Non dari carentiam & partem perfectam, quæ non illustrare, sed confundere doctrinam. & seq.
12. Relationes originis sunt entia non quanta de se, secus est de ente ut sic, quod distinctum est conjugibile permixtione cum finitate & infinitate. n. 131.
13. Quare nequeat genus aut differentia sumi à tota rei quidditate, consequenter quare implicet infinitatem esse differentiam. à n. 132. & seq. 136.
14. Baro Poncia sententiam novis ornat argumentis. n. 138. & seq.
15. Discursus & rationes Baronis revelluntur. n. 140.
16. Radix & indoles componibilitatis declaratur. n. 141.
17. Ens contrahitur per rationes quidditativas transcendentales, non per modos, qui substantia talis quidditatis etiam usque ad singularitatem posteriores sunt apud intellectum perfecte conceptum. n. 142. Ibidem conceptum de Deo per infinitatem esse primum primatate perfectionis non generationis.
18. Qui perficiat modus intrinsecus modificatus ubi an componatur, &c. n. 144. & seq.

115. **Q**uamvis omnes fateantur Deum non componi ex gradibus generis & differentie categoricis, ut à nobis supra, *Controv. 2. q. 2. n. 74. & seq.* demonstratum; non desunt tamen Scotisti, qui tenent eum componi ex genere & differentia transcendentali, ut Poncius, quem sequitur Baro noster in sua metaphysica, apol. 8. actione 3. & Claudius Frassen tom. 1. de Deo tract. 1. disp. 3. q. 3. n. 3. concl. 1. aliique pauci in suis manuscriptis, qui cum Poncio concedunt ens esse genus, ac etiam per differentiam ad Deum contrahi, si tamen per genus intelligatur aliquod unum contrahibile ad plura distinctæ rationis etiam per differentias, non tamen si intelligatur per genus quid positivè limitatum, & quamvis Deus constet ex genere & differentia in præfato sensu, negat tamen hinc sequi compositionem metaphysicam in Deo ex gradu perfectibili & perfectivo modo simplicitati suæ repugnanti: nam sicut non impedit divinam simplicitatem, quod includat formalitatem essentia divini, & formalitates sapientia, & iustitia ac relationum; non impedit etiam simplicitatem ipsius quod includat formalitatem generis & formalitatem differentia, seclusis imperfectionibus: & sicut essentia divina non est perfectibilis per attributa, aliqua perfectibilitate, quæ imperfectionem

involvat; sic formalitas entis in Deo non est perfectibilis per formalitatem differentia alia qua perfectibilitate, quæ dicat imperfectionem, quæ doctrina, quatenus statuit ens transcendentaliter sumptum esse genus, sequendo viam Scoti, quod illud non per differentias, sed per eosmodos intrinsecos finitatis & infinitatis ad Deum & creaturam descendat, facile convelli possit; nam cum ens in tali statu sit indifferens, non potest ad infinitum & finitum, proinde non exprimitur ad adequatam realitatem, sed imperfectam solum absque modo, qui aliquo pacto pertinet ad quidditatem rei, quatenus illa nequit perfecte concipi sine modo intrinseco, siquæ nequeat esse genus, quia genus de se non est indifferens, sed de formali conceptu suo essentialiter importans ad adequatam realitatem limitatam & potentialem, quæ sit per aliam contrahibilis, necessariò involvit finitatem, quæ implicat in Deo, consequenter tale genus & compositio ex illo & differentia, ut in superioribus Controversiis amplè vidimus.

Sed ut fulciat Poncius præstitutam sibi doctrinam d. 69. n. 34. abam viam ingressus, vult ad genus non requiri, quod sit limitatum, quod in additione sequenti prolixius prosequitur, statuens contra communioem Scotistarum doctrinam ens esse contrahibile ad

ad Deum & creaturam per differentias; quamvis non esset limitatum ac finitum, quidquid sit, inquit, de auctoritate Scoti, & infra, & ego non curo de nomine differentiae, per quam intelligo formalitatem actu distinctam formaliter à formalitate entis & contractivam ipsius ad Deum, quam contendo, si rationem spectes, & secundum Scoti auctoritatem, quam fassus sum videri eam negare, dari posse in Deo: & mox: nego id factum ineptè: quidquid sit de Scoto; sic ecce litantibus typis, discipulus Magistro suo insufficientiam rationum parentat, scilicet se ipsum de pro-

pria officina incude, quasi cum ratione loquentem constituens doctrinæ suæ antonomum; attamen gratias illi, qui dum Doctorem abjicit, summè suspicit concedens, quod nos toto hoc opere intendimus, Scotum ad defendendam divinam simplicitatem à Deo excludere omnem generis & differentiarum rationem, quæ genus & differentia cum communi supponit habere rationem actus & potentiae ex natura rei distinctæ; quia loquimur hic de partibus componentibus in sensu Scottistarum ex naturâ rei distinctis.

Dum Scotus abjicitur, suspicitur.

ASSERTIO.

Compositio in tota latitudine sumpta consequenter ea ex genere & differentia, cum simplicitate tam est irreconciliabilis in divinis, ut implicantiâ dicat, unam sine alterutro exitio sociam esse. qual.

117.
Conclusio
est præjudicata
veritatis.

Infini-
tum
nequit
constare
terminis
finitis.

ET si hæc assertio ex mutuo consensu totius antiquitatis Theologorum ac Sapientum præjudicatam præ se ferat veritatem, insuper Controv. 2. q. 2. n. 77. satis probata ex ratione, quod nimirum repugnet id quod est in toto ordine seu genere entis infinitum constare in aliquo ordine rationibus finitis, quibus vel propriis essentiae terminis sit terminatum, sicut repugnat lineam esse infinitam, si sit terminata punctis, Deus autem est in toto ordine entis infinitus, genus autem & differentia sunt quid finitum, & rationes quibus ceu terminis essentia terminatur, consequenter repugnet ex his constare Deum; quam rationem fusè prosequitur Maffius loc. cit. supra n. 102. ostendendo genus ut sic de se esse quid finitum, ut videre est apud ipsum Poncium ibidem citatum, quod & ad num. hujus quaest. Lectorem remitto, & alias rationes adduco.

118.
Probatio
prima.
Genus &
differentia
si habent
per modum
excluden-
tiæ & ex-
clusi.

Primo: Genus & differentia ex sua ratione formali esto in tertio realiter identificantur, se habent per modum excludentis & exclusi, quantum sufficit non solum ut unum non dicat adæquatè totam essentiam rei formaliter, sed etiam quod Poncius in Philosophia concedit d. 69. q. 3. in additione, §. Ad secundam probationem, ut præterea dicatur genus esse in potentia ad differentiam, atqui realitas infinita quantumcunque præcisè sumatur, nequit esse in potentia ad realitatem differentiae, esto hoc per possibile vel impossibile nullam diceret imperfectionem. Probatur minor, nulla talis realitas potest esse in potentia, quæ non mediante tertio, sed ex ratione sua formaliter sibi identificat quodcunque sibi compossibile, ut de se omnem ordinem præveniat partis ad partem, sive potentiae ad actum (abstrahendo hic à partibus perfectis & imperfectis, ab imperfecta & perfecta compositione, quam Poncius loco citato ex partibus perfectis in Deo oriri natam, astruit) atqui infinitum ex ratione infinitatis taliter de se identificat sibi

quodcunque compossibile, ut necessario præveniat omnem componibilitatem ac ordinem partis ad partem, seu potentiae ad actum, ergo infinitum proscrit genus & differentiam, etiam gratis datâ hypotheli, quod nullam diceret imperfectionem. Maj. patet, ubi enim non reperitur ordo partis ad partem, puta potentiae ad actum, ibi nulla realitas potest esse in potentia, consequenter nec totum ex illa parte & alia per compositionem constitutum. Minor concluditur à Scoto, 1. d. 3. q. 4. & Quodl. 1. ubi docet, infinito repugnare ut exigat rationem partis cum alia comparte, & quod cum quolibet tali unum totum constituat, non totalitate compositionis, sed identitatis, non formalis, sed realis.

quodcunque sibi compossibile antevertens compositionem ex actu & potentia.

Scotus quod repugnet infinito esse paritè.

Sed demus etiam in Deo reperiri partes ac ordinem earum inter se, tunc sic insto: ordo partis ad partem ordinatur ad aliquod totum ex illis conflatum, quæso quale illud, ad quod ordinentur? vel enim ordinantur ad totum totalitate identitatis formalis, vel totum totalitate identitatis realis, vel denique totum totalitate compositionis, nihil horum potest dici. Non primo, ad totum totalitate identitatis formalis, quale prætendunt Thomistæ, quia tale non datur in Deo, in via Scoti, & doctrina Poncii, omnes enim perfectiones simpliciter in eo reperiuntur secundum realitates formaliter distinctas, ergo si sit impossibile tale totum, & erit impossibilis pars ad illud: non secundo, id est, non ordinantur ad totum totalitate identitatis realis, ut in hac Controv. q. 1. n. 107. ostendimus, quia nihil, quæ realiter totum cum seipso realiter toto est pars, sicut totum compositum cum seipso realiter toto non est pars compositi, eâ enim ratione non esset amplius totum: nec pars si sic illa totum, esset amplius pars; sed quodlibet infinitum in Deo est tale totum identitatis realis, ergo nullum tale potest esse pars ad seipsum realiter totum. Non denique tertium,

119.
Omnis
pars ordi-
natur ad
aliquod
totum, il-
ludque
vel totum
identitatis
realis
vel identi-
tatis
formalis
vel com-
positionis.

Nullum
totum
cum se ip-
so toto
componi-
tur.

Infini-
tum
sibi iden-
tificat

id est, quod non ordinentur partes ad totum totalitate compositionis, quia illud totum in Deo vel resultaret ex illis partibus ut realiter identificatis, vel ut formaliter distinctis, non primum ut statim, cum sic sint unum realiter totum, quod nequit disfluere à se ipso realiter toto in partes, ut iterum per compositionem reciperetur ad se ipsum, & fiat iterum totum; *non etiam secundum*, scilicet quod nequeat tale compositum resultare ex partibus componentibus ut formaliter distinctis, *primo* quia partes actualis compositionis sunt per compositionem in alio statu saltem intelligibiliter, quam sunt in statu mera compositionis; per actuale siquidem compositione transeunt intrinsece & coalescunt in unum totum à se constitutum, in quo compositione mediante concipiuntur realiter identificata; sed realitates in Deo quæ formaliter distinctæ, nunquam sic identificantur & coalescunt in tale unum ex illis conflatum, ergo. maj. pat. min. prob. vel enim coalescunt via compositionis in unum ex illis conflatum mediante tertio, quomodo gradus metaphysici v.g. animalitas & rationalitas in homine identificantur: vel immediate ex propria sua ratione formali, ratione infinitatis, sed neutrum dici potest. *Non primum*, cum illa identificatio beneficio tertii involvat imperfectionem limitationis & finitatis. *non secundum*, id enim cum nequeat esse totum ex componentibus realiter iidem, tale enim sunt per suam infinitatem, *ut supra*, deberet esse totum totalitate identitatis formalis, sed illud implicat, etiam juxta Adversarium *supra*, ergo. *Secundo*, divinæ realitates cum sibi non identificentur mediante tertio, consequenter nec eo mediante compositionem conficiant, si libet, considerentur ut compositæ immediate inter se: Jam quaeritur, sic considerata ut compositæ inter se, vel sunt magis unitæ & intimius identificata, quam essent non compositæ; vel non sunt: si non, ergo non erit ibi compositio, quia cum compositio sit distinctorum unio, proinde ubi est partium ante realiter identificatarum compositio, ibi erit major ratio per compositionem, quam ante erat per identitatem realem componentium, cum supponunt Scotistæ, quod partes continentes pro aliquo priori, vel rationes sint realiter identificatae per infinitatem ut *supra* n. 106. si sic, jam posset ostendi in quo consisteret illa unio seu major identificatio; sed illa non potest ostendi: sequela majoris patet, min. prob. divinæ realitates etiam considerata, ut compositæ inter se, manent aequè in ordine ad quodcunque totum intransitivè seu aequali distantia inter se distinctæ, seu nunquam formaliter sibi identificabiles, ac si non essent compositæ, ergo nec sic erit compositio, sed nuda & sola eorum identitas realis, ut optimè & constantè tenent Scotistæ contra Thomistas, qui ex illa distinctione formali Scotistis compositionem frustra oberdunt, cum non possint ostendere in quali toto iterum tanquā partes

coalescerent supposita fide, quod antecederet per infinitatem pro omni signo rationis sui, se inter se sint realiter identificata; perspicuum ergo est quod realitates divinæ non ordinentur ad totum totalitate compositionis, consequenter, quod nequeant esse genus & differentia, quæ necessariò ad tale totum essent ordinabiles.

Probatum secundò ex *Scoto*: genus & differentia sonant duas realitates, quarum una sumitur ab aliqua realitate determinabili & co-trahibili, seu quæ secundum se est potentialis ad realitatem à qua accipitur differentia, id quod non solum *supra* Controv. 2. q. 2. n. 76. ex Philosopho & *Scoto* deduximus, sed est de se notum, nam genus ut genus dicit partem essentia, & non totam essentiam; nullum autem infinitum potest esse pars, quia totum est majus sua parte, infinito autem nihil est majus, & hinc Doctor *Quodl.* 5. infinitum, ait, habere rationem totius, non partis, ergo nullum infinitum potest habere rationem differentia, quæ pars dicitur.

Qualiter, & an sufficienter huic rationi occurrat Poncius d. 69. cit. q. 3. in additione, §. nec rectè, & infra §. quod autem dicat,

& alibi passim,

Ad secundam rationem nostram respondet *tu*. Poncius concedendo ant. negando consequ. quod *Primo* infinitum non possit esse pars essentia, hoc est *respondet* inquit, formalitas, quæ nō dicat ad æquale totum essentiam rei formaliter: nam certe in ipso Deo ratio substantia infinita formaliter nō dicit rationem formale substantia spiritualis infinita. Et mox; sapientia infinita est pars istius totius quod constituitur ex Deo, & sapientia, hoc est, ait, est aliquid quod non dicitur formaliter omnes formalitates inclusas in illo toto, cujus diceretur pars, quod infra §. citat, quod autem dicat, confirmat dicens: *Scoti* non voluisse, infinitum non posse habere rationem partis, prout pars dicit aliquid inclusum in toto aliquo, simul cum alio totum constans, nam certum est essentia divinam esse aliquid totum constitutum ex essentia divina & personalitate. Et in sensu jam dicto essentiam divinam esse partem intrinsecā ipsius: imò Deus potest esse pars realis, & physica totius aggregati ex ipso & reliquis entitatibus realibus & physicis, nec voluit etiam *Scotus*, quod infinitum non possit carere aliqua perfectione, hoc est, non habere formaliter distinctam & unibilem cum ipsa, certum est enim in Scotistarum sententia, quod essentia divina sic careat attributis. Voluit itaque *Scotus* essentiam divinam non posse esse partem, quatenus pars diceret imperfectionem, & non posse etiam carere aliqua perfectione, quatenus carentia illa diceret imperfectionem. Sic §. *ad secundam probationem*, ad Argumentum, quod nulla realitas infinita possit esse in potentia ad aliam realitatem, cum infinitum sit, cui nihil identitatis deest, respondet: *nequit esse in potentia dicente imperfectionem, concedo; non dicente imperfectionem nego.* Hos

Funda-
mentum
Poncio
conficitur
in tribus.

Hoc fundamento præfacto, distinguit aliam partem probationis: quâ dicebatur, quod totum sit maius suâ parte, infinito autem non potest esse maius; infinito, nihil est, inquit, realiter maius, transeat: formaliter, nego: potest enim fieri, quod aliquid sit maius uno infinito formaliter, quantum ad hoc, quod includat formalitatem istius infiniti, quo diceret esse maius, & aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso, de quo in sententia Scoti distinguente attributa inter se & essentiam non potest esse dubium.

122. Tria sunt, quæ hîc à Poncio adducuntur, quibus eludit, non elidit argumentum: *primum* est, quod infinitum habeat rationem partis: *secundum*, dari posse partem perfectam & imperfectam, carentiam perfectam & carentiam imperfectam. *Tertium*, unum infinitum alio infinito in divinis non posse quidem esse maius realiter, bene tamen formaliter: singula enucleando, quàm infirma sint mēbra, ostendemus.

123. Rejicitur primum membrum dati Responsi, & probatur assertio nostra tertio, etsi quæ hic afferuntur, falsa esse constet ex prima ratione nostra sub n. 118. & 119. adducta, quia repugnat totum infinitum, seu quod ante per infinitatem totum est totalitate identitatis realis, quæ tale denuo sit pars ad totum compositionis ad realiter se ipsum, consequenter quod infinitum possit habere rationem partis, prout pars dicit aliquid inclusum in toto aliquo simul cum alio totum constante, quia tale inclusum in illo toto est realiter ipsum totum; realiter, inquam, quia tantum non est tale per identitatem formalem, ad quam identitatem non est compositio in schola nostra, & hinc inquam

124. Probatur tertio nostra Assertio ex ipsomet principio, quod Poncius pro se assumpsit, est: quæ nostra distinctio formalis ex natura rei: idem namque posset esse pars aliquod infinitum, quia, inquit, non dicit adequatè totam essentiam rei formaliter, vult dicere, quod non dicat totam totalitate identitatis formalis, cum quævis pars, hoc est, quælibet formalitas in Deo sit formaliter distincta, hac ratione nimirum sapientia infinita Dei, quia formaliter distincta ab essentia Dei, est pars istius totius quod constat ex Deo & sapientia: hoc est, inquit, aliquid quod non dicit formaliter omnes formalitates inclusas in illo toto: atqui hoc principium nihil confert ad rationem partis in divinis, vel compositionem ex genere & differentia aliqua, ita ut oppositum potius ex eo concludi debeat, maj. patet, ex toto discursu ex ipso allato. Min. prob. distinctio formalis in Deo præsupponit identitatem realem à distinctorum infinitate natam, impossibile enim est, ut supra, q. 1. hujus Controv. n. 114. post medium, dilucidè ostensum est, ut concipiamus distinctionem formalem sine identitate reali, & continentia unitiva omnium: cum enim distingui sequitur ad esse extremorum, in Deo autem per radicalem infinitatem

nitatem essentia omnia extrema pro omni signo sui esse sint realiter eadem, non in tertio aliquo, ut in creatis, sed in identitate immediata & perfectissima, adeo, ut quodlibet eorum natum sit intelligi secundum se, & suam rationem formalem, sic quod nequeat cognitio talis terminari ad ipsum, nisi cum necessaria dependentia ad illam identitatem realem, & continentiam unitivam cum aliis extremis, non obstante quod admittenda sint, ut ordinatè concipiatur inter ea signa naturæ, quibus unum præcisivè concipi possit non concepto altero, nullatenus tamen exclusivè quoad identitatem illorum realem: consequens est, ut quidquid in Deo est formaliter distinctum ex natura rei, & quidquid secundum rationem suam formalem in Deo censetur inclusum, non posse propter suam infinitatem aliter concipi, quàm realiter totum, adeoque totum quæ tale, nunquam esse partem, seu contradictoriè non totum respectu sui ipsius infiniti & realiter ejusdem totius: ergo non est in Deo in quo concipiatur ratio partis, nec est dabile totum, ad quod illa pars sit ordinata: cum enim in nostra schola non detur totum totalitate identitatis formalis (quale Thomistæ astruunt in creatis ex partibus virtualiter distinctis) certum est quod debeat apud Scotistas desperari portio partis, & hæc est probatio & ratio à priori, supra n. 119. intimata, ac unicum fundamentum, in quo Scotistæ ad salvandam Dei simplicitatem retundunt Thomistas, compositionem ex nostra distinctione inferentes, eo quod nihil possit componi cum realiter se ipso, at quidquid est inclusum in Deo, est realiter totus Deus, ergo nequit esse pars ejusdem totius Dei.

Confirmatur & probatur quartò nostra Assertio: conceptus partis etiam metaphysicæ, ex natura rei quantum est de se, excludit conceptum suæ compartis, sed talis exclusio dignè in Deo admitti non potest, ergo nec pars, quales sunt genus & differentia. Maj. prob. illa secludit da mutuo excludunt, inter quæ est talis ordo naturæ, ut licet sint actu simul unum cum alio, ac aliunde nequeant esse unum sine alio; præterea propter tertium, in quo realiter uniuntur, attamen quantum est de se & ex natura rei, non repugnat unum esse sine alio, ut constat v. g. de animali & rationali respectu hominis considerato, quod esto non possit esse sine homine, ut est contractum per differentiam hominis, potest tamen esse sine illo ut est superius & indifferens ad illam, quomodo superius potest esse, quantum est de se sine inferiori, cum oppositum hujus actu non sit propter se, sed propter tertium, in quo per se sunt realiter colligata: atqui nihil tale est in Deo, quod posset sic excludi ab alio intra Deum, ergo neque pars erit in illo, neque ens in illo erit genus, nec aliud quod sit differentia. Min. prob. quia illa prioritas & posterioritas quæ inter formalitates divinas formaliter distinctas reperitur, est cum necessaria convenientia identica ac

Extremis
realiter
unita ne-
queunt
sui cogni-
tionem
terminari
re sine id-
entitate
reali &
unitiva
omnium.

125.
Conceptus
partis
compar-
tem ex-
cludit da
naturæ
se.
Prioritas
& postea

Distin-
ctio for-
malis si-
ne iden-
titate
reali non
est con-
ceptibi-
lis.

prioritas in realiter unitiva, non mediata sed immediate ex propria cuiusvis ratione formali oriri nata, ita ut hoc modo dicatur unum prius alio, quatenus unum quidem potest concipi non concepto alio, non exclusivè tamen, sed duntaxat præcisivè, quæ est solum prioritas in quo intelligendi : atqui quæ sic tantum concipi possunt, nequeunt se mutuo excludere, ergo nec queunt habere rationem partis.

126. Dices: sufficit ad rationem partis quod v.g. essentia divina formalissimè accepta possit considerari secundum nuda sua prædicata quidditativa, & sic præcindi à suis attributibus perfectionibus quæ ex ipsa seu pelago & radice dimanant. Prob. assumpt. quia in essentia sic considerata non continentur attributa formaliter, sed virtualiter solum & eminenter, ita expresse Poncius, in *sepè cit. Addit. §. quando autem dicit*, ubi ait: *Falsum est in principis Scoti attributa in ipso*, puta in essentia divina seu Deo, formaliter contineri, seu secundum suas rationes formales, quia manifestum est, quod tantum radicaliter aut virtualiter aut eminenter in ipso continentur. Ergo nihil repugnat ad esse partem in Deo, adeoque idem dicendum de genere & differentia in Deo.

Resp. Respondeo absolute negando exinde constitui rationem partis, Ad probat. anteced. gratias dato, quod essentia sic considerata eminenter ac virtualiter contineat attributa; dicere: quod ideo potius neganda videtur ratio partis, sicut fortè animal non ideo præcisè habet rationem partis, & facit compositionem cum rationalitate, quia sit utrumque perfectibile per eam; sed quia ulterius non continet virtualiter aut eminenter rationalitatem. Verum quia nullibi legi *Scotum* aut *Scotistas* hac de causa negasse essentiam componi cum attributis, sed ratio eorum est summa & perfectissima identitas, quæ est continentia identica & unitiva, non virtualis aut eminentialis, quæ sunt continentie alterius rationis, hinc ad probationem Assumpti nego anteced. quia non sequitur, perfectiones attributales in essentia contineri virtualiter & eminenter ex eo, quod illæ in essentia formalissimè considerata, ut ab attributis illis ex natura rei distincta, contineantur ut in radice primaria à qua pululant, & pelago à quo emanant, quia hic modus continentie eminentialis & virtualis (abstraho hic an virtualis alia sit ab eminentiali) convenit solum perfectionibus secundum quid, quomodo dicimus perfectiones creaturarum reperiri in Deo, nimirum quia in Deo continentur perfectiori modo, quam sunt in seipsis, & quomodo, v.g. in auro eminenter continetur argentum, quia esse & valor argenti meliori & perfectiori modo continetur in auro quam in seipso.

127. Dicendum itaque, quod essentia in tali esse præciso contineat omnes perfectiones, ut est pelagus originativum, ac fecundissima radix omnium perfectionum simpliciter, secundum propriam rationem, simplici quadam emanatione, ut distinguitur contra veram & propriam dictam productionem, ex illa scaturientium, quæ ratione essentia sic accepta dicitur illas continere radicaliter, fundamentaliter & originativè. Sed hæc continentia non excludit in esse præciso continentiam identicam & unitivam perfectionum, quia sub tali præcisione adhuc retinet suam infinitatem radicalem, quæ est ratio sibi identificandi omnia compossibilia, & alioqui in tali præcisione non esset ens perfectissimus, quo majus & perfectius excogitari non potest, nec diceretur ens illimitatum in omni genere perfectionis sibi compossibilis; nec denique diceretur pelagus formalis originativum, quia non esset continens propriam, inquam, excludit talem continentiam, quia essentia divina non est prior natura attributis divinis ex eo præcisè, quod ex ea fluant attributa ut à radice & pelago omnium perfectionum; per hoc enim explicatur potius quidam prioritas originis secundum quid: sed dicitur natura prior, quia existit independentè ab illis, & existit à se. E contra attributa dicuntur naturæ quid posterius, quia dicuntur existere vi prioris. Item quando dicimus prædicata essentialia Dei contineri in Deo in esse primario, attributa verò in esse secundario, sensus non est, quod continentia quidditativa & primaria, & excludat pro aliquo signo nature prædicata in esse secundario, sed tantum quod prædicata tam attributalia quam quidditativa habeantur intra essentiam cum hac differentia, quod quidditativa habeantur intra illam per se, & in primo modo dicendi, attributa verò in secundo modo dicendi per se, & sic per allatam instantiam roboratur, non evacuatur argumentum, quod nulla ratione in Deo inveniri valeat ratio partis, habetque vim etiam si per possibile vel impossibile daretur compositio nullam dicens imperfectionem.

Probatur quintò nostra Assertio contra responsum Poncii: si daretur in Deo ratio partis, jam daretur aliquid prius ipso Deo. Sequela comprob. quia partes constituentes sunt quid prius re constitutæ, cum totum constitutum dependeat à partibus constituentibus non e contra, ergo aliquid esset independentius & prius ipso Deo. Nec valet quidquam effugium: dari aliquid prius Deo objective solum seu logicè & in prædicando; quia eo modo ratio partis præcedit totum constitutum, quo modo illud constituit, sed constituit illud subjective ac in essendo, nam ut monui in principio huius Controv. n. 102. loquimur hic de compositione in sensu Scotistarum, quod partes componentes importent formalitates ex natura rei inter se distinctas, cum alioqui nulla esset Controversia inter Scotistas: ergo ex opinione illa, quæ astruit in Deo compositionem realem, partes præcederent Deum.

Confirmatur: quia non minus præexigeret Deus entitatem ad sui constitutionem & non e contra, quam homo præexigit animalitatem,

Essentia divina ut est pel-

Quomodo perfectiones attributales continentur in essentia ut in radice.

Continentia virtualis & eminentialis continetur perfectionibus secundum quid.

tem, sed animalitas in homine non praecedit hominem, sola prioritate praedicationis, & non convertibilitatis, sed etiam prioritate naturae, quam, ut supra, explicamus per independentiam, quod pars non pendeat à toto, sed e contra totum à parte.

129. Dices: Quaelibet pars constituens in Deo, est realiter ipse Deus: ergo male dicitur, quod esset aliquid Deo prius & independentius, nihil siquidem est prius & independentius se ipso.

Respondio hanc instantiam subvertere, non probare intentum adversae opinionis: nam si quaelibet pars constituens Deum sit realiter ipse Deus: ergo vi illius identitatis realis quaelibet pars dicit realiter totum Deum perfectissimè constitutum; & redit argumentum, quod implicet tale totum partem dici ad se ipsum: tam enim repugnat idem realiter componi cum se ipso, quam idem esse prius & independentius se ipso, ut patet consideranti, consequenter implicat collocatio partium in Deo. Atque ex hoc fundamento

Scotus ubique negat essentiam posse dici partem divinæ personæ, quia personalitas, & vicissim divina essentia dicunt realiter totum Deum: nec continet personalitas aliquam perfectionem, quam non realiter contineat divina essentia: quo sensu certe una pars non dicitur continere perfectionem alterius partis, consequenter nec pars dicit realem continentiam totius; vel si dicat, jam non est pars, quod probatur septimò infringendo secundam partem responsi supra num. 122. allati.

130. Infringitur secunda pars dati responsi, de partibus perfectis, & imperfectis, potentialitate perfecta & imperfecta, carentia perfectionis alicujus perfecta, & carentia perfectionis imperfecta, & probatur Assertio nostra sextò: Nam primò, quod supra in responsione sua assumpsit, erat: quod infinitum possit esse pars componibilis: cum autem ratio partis ex una ratione formali imperfectionem involvat, nam omne compositibile caret perfectione illius cum quo componitur: sed ut docet Scotus 1. d. 8. q. 4. infinito nihil deest perfectionis, eo modo, quo possibile est omnem perfectionem in uno summo ente haberi, hinc, ut hanc difficultatem evadat, recurrit ad

rationem partis, & potentialitatem quæ solum includat formalitatem conjungibilem cum tua formalitate distincta, & cum illa constitutivam rei conflata, absque omni imperfectione & potentialitate imperfecta, qualis loquendi modus, si rem ponderemus, nihil est aliud, quam invehere grande inconvenientiam in scholas, quæstiones rerum reducendo ad quæstionem de Nomine, fingendo nominum significationes pro libitu, ad quod inconvenientiens vitandum regulam nobis reliquit Philosophus, ut notat Scotus 4. d. 1. q. 2. & nos, supra Controv. 1. num. 7. prænotavimus, quod debeamus nomina accipere sicut monetam

secundum communem usum loquentium, & progenitorum nostrorum, ne quæstiones excitemus sub significatione abusiva & impropria; quomodo reverà contingit in dato responso per distinctionem illam de parte perfecta, & imperfecta, de potentialitate perfectionem dicente, & non dicente, de carentia alicujus perfectionis perfecta, & imperfecta, quæ distinctio ut supra num. 113. dictum est, omnino videtur implicatoria: quia cum carentia sit negatio alicujus debita perfectionis; & rursus cum ratio partis careat perfectione alterius partis, item potentialitas dicat indigentiam formæ actuantis, non apparet ulla probabilitas illius doctrinæ, quæ scholas non illustrat, sed confundit magis, & potius offuscat. Quæ ratio fundata in totius antiquitatis consensu, contra allatam distinctionem, de parte & carentia perfectionis perfecta, & imperfecta, cum ante Pontium in usu non fuerit, sola sufficeret ad infringendum ejusdem responsum: verum quia continuè ad iudicium, & rationes convincentes appellat, ne tales deficere puter, sic argumentor ex ipsomet Pontio, & probo Assertionem nostram septimò.

Ille §. Ad paritatem meam; in sæpè cit. Ad 131. ait, quod ratio generica entis in Deo quæ contrahitur ad Deum, non sit infinita, tum quia gratis requireretur infinitas utriusque extremi, tum quia essentia divina ratione infinitatis (quam dicit esse ipsam infinitam ipsius generis, seu entis in Deo differentiam) perfectissimè sibi identificat relationes, quæ secundum Scotum ut communiter saltem intelligitur, non dicunt infinitatem formaliter. Ex quo sic arguo: Ratio generica entis, quæ contrahitur ad Deum, non est infinita: ergo quia ens caret infinitate, esset perfectibilis per formalitatem differentiam, perfectibilitatem imperfectionem involvente, seu ex parte entis potentialitatem imperfectam referente. Anteced. patet ex verbis doctrinæ Pontii jam allata, Consequentia similiter: quia in eo consistit potentialitas imperfecta, ut illud, quo de se carebat, sicut ens infinitate, per differentiam accipiat. Nec juvat, quod essentia divina ratione infinitatis sibi identificet relationes, quæ non sunt formaliter infinitæ, juxta Scotum, & tamen non ideo sint partes imperfectæ, constituentes personas divinas, nam longè aliter discurrendum de ente ut sic in Deo, & de divinis relationibus, quia relationes non præscindunt à finitate, & infinitate, ut sint utriusque capaces, sicut ens; quia ex se sunt entia non quantà, & secundum suam rationem formalem utriusque incapaces; sed formalitas entis, est de se indifferens ad finitatem, & infinitatem, quare licet neutrum formaliter includat, est tamen cum utroque disjunctim conjungibilis permissivè, maxime in sententia illorum Scolasticorum, inter quos est Pontius, qui volunt illud ex natura rei distinctum: ergo erit verè perfectibilis per infinitatem, perfectibilitatem

Carentia perfecta & pars perfecta signum exprimant.

131. Doctrina Pontii ex qua contra ipsam proceditur.

Relationes originis sunt entia non quantà, & incapaces finitatis, & infinitatis. Formalitas entis disjunctim conjungibilis

enim fini-
tate, vel
infinitate
saltem
permisi-
re.

132.
Scotus.

Solum
genus de-
finiret, si
illud ac-
ciperetur
à tota rei
quiddita-
te: idem
vicissim
est de dif-
ferentia,
ita ut to-
ta quid-
ditas bis
exprimere-
tur.

te imperfectionem involvente in genere per-
fectibili, & paritas allata nulla est & irri-
ta.

Probatur octavo Assertio contra datum
responsum; Pars illa perfecta quæ dicit ca-
rentiam perfectionis perfectam, indubie erit
realitas aliqua infinita, quæ per suam infinita-
tem omnem abigit imperfectionem, jam sic
arguo ex Scoto, *l. d. 8 q. 3. num. 16. §. secundam
partem Minoris*. Si illa realitas, à qua accipitur
v.g. genus, esset verè tota quidditas rei, solum
genus definirer, & non genus & differentia si-
mul: iterum si differentia acciperetur à tota
quidditate rei, jam ipsa sola adæquatè indica-
ret illam, & non cum genere, sed qualibet il-
larum sigillatim totam definirer quiddita-
tem, unaquæque enim est semel ipsa, & ideo
tota quidditas bis exprimeretur, consequen-
ter genus & differentia cessarent esse duæ rea-
litates, ac proinde cessaret genus & differen-
tia; atqui ens quod est in Deo, est realiter to-
tus Deus, idem est de differentia, quæ secun-
dum hunc Authorem non minus esset infinita,
quàm essentia, imò infinitas essentia esset ipsa
ipsius differentia, ergo. Minor patet. Major
prob. Ens infinitum est ens necesse esse, quod
non cessat quousque est in ultimo actu omne,
quidquid est illi compossibile concludente,
proinde illud genus in Deo includeret diffe-
rentiam infinitam, quia sine illa non esset in
actu ultimo: si autem genus includit diffe-
rentiam, tunc non est genus, & vicissim: ergo
ex ratione necesse esse in Deo implicat genus
& differentiam esse partem, consequenter etiam
implicat dari partem, quæ dicat carentiam
perfectam, quia illa pars esset tota quiddita-
tas, quam impossibile est esse partem.

133. Probatur nonò: secundum hunc Autho-
rem, genus & differentia Dei tam perfecte si-
bi identificarentur, quàm divina essentia, &
sua attributa, ac relationes divinæ; quia diffe-
rentia, quam ego, inquit, ponerem in ipso, esset non
minus infinita, quàm essentia, imò infinitas essen-
tia esset ipsa ipsius differentia, aut ab
ipsa procedens tanquam constitutivo ipsius intrin-
seco. Sublūmo: Differentia ut sic, est princi-
pium distinguendi realiter & essentialiter spe-
ciem quam constituit, ab illis quæ sub eodem
genere continentur. Et P. Baro *Apol. 8. meta-
phys. Act. 3. object. 2.* ut probet, non per modos
& differentias contrahi ens ad Deum, &
creaturam, hoc argumento nos impetit: Deus
sine dubio, inquit, Deus distinguitur essentialiter,
& plusquam specificè à creatura, putà per diffe-
rentiam, non per modos, qui non distingu-
unt specificè: atqui hoc supposito, implicat
dari differentiam infinitam contractivam entis
à parte rei ad Deum: ergo & implicat
pars, quæ dicit carentiam perfectionis perfe-
ctam, seu potentialitatem non involventem
imperfectionem. Maj. patet, min. prob. Idem
esse principium distinguendi, & secundum i-
dem principium conveniendi implicat, est-
que ratio, cur Scotus distinguant v.gr. for-

maliter ex natura rei animalitatem à rationa-
litate: atqui si daretur differentia infinita in
Deo, seu quæ sit ipsa Dei infinitas, esset princi-
pium conveniendi, & non conveniendi: quia
esset primò principium distinguendi; per
quod non convenit Deus cum creaturis, ut
conceditur: & etiam non esset, quod proba-
tur ex dictis Poncii: Differentia infinita in
ratione infinitatis necessariò realiter debet
includere genus, quod contrahit, & per quod
Deus cum creaturis convenit; includere, in-
quam, per realem sibi quæ immediatam conti-
nentiam, & non beneficio alicujus tertii, &
mediatè: ergo sicut est principium distin-
guendi Deum realiter à creatura, ita est
principium realiter conveniendi in ente reali-
ter illi identificato.

Dices: Sufficere distinctionem formalem
ne sit contradictio, cum in sensu reali huius
modi contradictoria, tam in creatis, quàm in
divinis sustineri possint: atqui ratio entis in
sententia probabili distinguitur formaliter ex
natura rei ab essentia infinita: ergo non est
contradictio magis, quàm si dicamus: Pater-
nitas generat, essentia non generat, essentia est
communicabilis, paternitas non, & sic de ce-
teris. Respondeo conced. maj. negando min.
norem in sensu prætenso, esto enim concedi-
retur (de quo hic non disputandum) quod
ratio entis in Deo præscindat formaliter ex
natura rei à Deo, infinitas non ita præscindat
ab ente infinito, cum pertineat suo modo ad
rationem formalem illius in primo modo di-
cendi per se, nec valeat adæquatè concipi sine
illa; secus est de formalitate generis, quæ est
ratio conveniendi; & de formalitate diffe-
rentiæ, quæ est ratio disconveniendi, quantum
qualibet adæquatè sui conceptum terminare
potest, atque à se mutuo abstrahi: quæ ratio-
ne Scotus *l. d. 8. qu. 4. num. 25.* ait: non valere
prædicationem de iis, concipiendo ut secl. ex-
cludentia, & ut abstracta in ultima abstrac-
tione; implicat autem infinitatem sic abstrahi
& excludi ab ente infinito, consequenter im-
plicabit etiam, quod infinitas subeat minus
differentiæ, quo Deus disconvenit cum
creaturis, eò quod in adæquato conceptu en-
tis quod in Deo est, & in quo cum creaturis
conveniret, involvatur; & sic esset ratio con-
veniendi, & disconveniendi, ut argumentum
nostrum præten dit, manet ergo vis argumen-
to, quod non detur pars perfecta, nec poten-
tialitas perfectionem dicens, nec denique ca-
rentia perfectionis perfecta, quæ omnia in i-
dem redeunt: aliud est de essentia communi-
cabili, & paternitate communicabili, de quo
p. 2. ex professo rationem dabimus suo loco.

Unde manifestè patet Poncium suprà, ubi
dicebat: Ego non curo de nomine differentia, per
quam intelligo formalitatem actu distinctam for-
maliter à formalitate entis, & contractivam ipsi
us ad Deum, quam contendo, si rationem ip-
ses, & secundas Scoti auctoritatem: pro ratio-
ne, quam tantopere à nobis exagebat, volun-
tatem

tatem adhibere; nam esto non curet de nomine differentia, debet tamen curare de re differentia, ut non sit id, quo conveniat constitutum ex illa & genere, sed distinguatur à specie opposita, adeoque quod differentia excludat de se genus, & vicissim genus excludatur per illam, qualis exclusio etiam intelligibiliter repugnat in Deo propter infinitatem. Et si quis taliter infinitatem excluderet à Deo, id est, non præcisivè solum, sed exclusivè Deum conciperet, jam nihil Dei conciperet. Quare reverà dum dicit: *Principium petes, dum dicis repugnare differentiam infinitam*: ipse in principio deficit, & statum quaestionis ad impossibilem reducit, non satis ponderans, quàm improporionata sit comparatio essentia, & attributorum ad invicem cum genere & differentia, nimirum, ut *suprà* num. 115. ex ipso resultum, quod sicut non impedit divinam simplicitatem, quod non includat formalitatem essentia divina, & formalitates sapientia, & justitia ac relationum, pariter non impedit simplicitatem ipsius formalitas generis, & differentia; nam aliter longè se res haberet cum genere, & differentia: essentia siquidem & attributa Dei sunt sibi perfectè eadem ob eorum formalem infinitatem, genus & differentia minimè, cum sint sese excludentia ut conveniens, & distinguens.

136. Ex his corrui principale fundamentum Poncii à dependentia, vel independentia unibilitatis, quod quamvis attributa sint infinita, nihil ex hoc sequeretur independentia in unibilitate, nihil impedire quin faciant compositionem. Unde, inquit circa finem *Additionis*: si per impossibile duæ perfectiones infinitæ possent conjungi realiter, à parte rei omnino facerent compositionem. Dixerat autem *suprà* in citata *Addit. quasi in medio*, vel paulò ante medium, §. *Sed demus*: in responsione ad Mastrium, quod secundum omnes ad compositionem metaphysicam involventem imperfectiorem sufficit limitatio extremorum, quam esse in creaturis arguitur ex dependentia à causa extrinseca. Quare ergo, sicut ex mente Poncii, & omnium, sufficit limitatio extremorum ad inferendam eorum compositionem dum uniuntur, non sufficeret à paritate eorum illimitatio ad negandam omnem illimitationem in Deo compositionem, & inferendam simplicitatem; ut bene notavit *Mastrius*, etiam si, ut ex mente Poncij loquamur, quia vult ex infinitate sequi independentiam, cum è converso Scotus *Quodl. 2. a. 1. Quodl. 5. a. 1. & Quodl. 7.* potius ex independentia prober infinitatem, ut deduximus *Controv. 1. q. 3. a. 3. n. 50.* & alibi ex verbis Scoti ibi citatis; etiam si, inquam, ex tali infinitate non sequeretur independentia in unibilitate, quia prius in quantum prius à posteriori non dependet: ergo supposita attributorum infinitate, etiam si inde per impossibile non sequeretur independentia in unibilitate, nihil impedit, quin neganda esset quaecunque compositio, & simplicitas altu-

enda: si enim quid impediret, esset solum secundum Poncium ab extrinseco per consequentiam accidentalem, eo modo, quo dicimus hominem non esse rationalem, si non esset risibilis. Unde, quod obiter notare volui, mirum est, quod ex limitatione extremorum inferat compositionem toto genere simplicitati oppositam; nolit autem ex illimitatione eorundem inferre simplicitatem similiter oppositam compositioni. Sed progrediamur ad tertiam partem dati responsi à Poncio.

Decimo probatur Assertio, & dispungitur tertia pars dati responsi: Tertium quod Poncius ad stabilendam doctrinam suam protulit, erat: posse dari aliquid majus infinito, non quidem realiter, bene tamen formaliter. Ideo aliquid infinitum est majus alio formaliter, quantum ad hoc, inquit, quod includat formalitatem istius infiniti, quo diceretur esse majus, & aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso. Sit illud v. gr. essentia divina infiniti è perfecta, ut dicatur majus infinitum formaliter, quantum ad hoc, quod concipitur cum ipsis attributis etiam infinitè perfectis, quàm si conciperetur sine ipsis; & iterum eadem essentia sit infinitum minus, quantum ad hoc, quod præcisivè sine attributis consideretur.

Jam sic inso: Infinito ad mentem Poncii nullum datur majus realiter, atqui essentia præcisivè, & sine attributis considerata est infinitum: ergo illo infinito etiam ut præscindit ab attributis nullum datur majus realiter. Major est Poncij juxta datam ab ipso distinctionem, minor est de fide, legitimè concluditur, & ideo cogitur dicere, quod dicit: *datur majus formaliter*. Jam sic ad hominem: ideo est essentia cum attributis majus formaliter, quia essentia concipitur cum ipsis attributis sibi realiter identificatis, nam majus alio formaliter est, quod includit formalitatem istius infiniti, quo diceretur esse majus, & aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso: atqui essentia infinita etiam ab attributis præcisà, includit realiter formalitatem istius infiniti, quod vult Poncius infinitum dici majus, & iterum includit aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso: ergo essentia ut præcisà ab attributis est infinitum majus formaliter. Major prob. ex ipsis Poncij verbis, Minor patet, quia distinctio nostra formalis nequit excludere continentiam realem omnium in Deo compossibilem, esto præcisivè essentia concipiat per illam, nullatenus tamen exclusivè: ergo essentia ut ab attributis formaliter distincta, omnia illa habet, quæ Poncius requirit ad hoc, ut sit infinitum formaliter etiam majus, nihilque in proposito interest, inter formaliter majus, & realiter majus, quàm sonus verbalis, ut patet rema penitus scrutanti, ergo redit argumentum quod infinitum non possit esse pars, quia totum est majus si à parte, infinito autem nihil est majus, nec realiter, nec formaliter, quidquid enim dicit infinitum

137. Quomodo aliquid infinitum sit altero infinito majus.

Infinitum majus realiter, & infinitum majus formaliter quoad differentiam nihil est nisi sonus verbalis.

Si ad inferendam compositionem sufficit limitatio ad illam neganda, illimitatio sufficiens erit.

tum formaliter, id ipsum dicit infinitum realiter & vicissim. Jam sic quæro: illud alio infinito majus formaliter infinitum, quali infinito est majus? non infinito formaliter majori, nam nihil est majus se ipso, ut patet: ergo nec majus altero, quia illud alterum est idem realiter ipsum, est enim realiter infinitum formaliter sumptum. His concordat doctissimus *Caramuel* in sua Grammatica audaci num. 285. dicens: *Compositionem formalem ex natura rei, aut formalem rationis ratiocinata à Scotistis & Thomistis viris doctissimis admissam, non intelligo, sed neq. intelligere volo; nam sicut triangulus & circulus, si insinici reddantur, coincidunt (nota id bene) sic etiam formalitates essentie, existentie, vite, intellectus, voluntatis, potentie, &c. si esse infinita intelligantur, coincidunt.* Et mox: *Nemo poterit duas realitates reperire, quarum altera sit senarius duplex, & sextuplex binarius non sit: altera verò binarius sextuplex, non autem senarius duplex sit, & in multitudine infinita, si per*

impossibile daretur, nemo poterit distinguere realiter aut formaliter duas partes, quarum altera sit quaternarius infinitiplex, & non quaternarius infinitiplex: & altera è contrario sit quaternarius infinitiplex, & non quaternarius infinitiplex. Ergo in Deo (Ente infinito) nemo poterit duas formalitates objective distinctas reperire, quarum altera sit intellectus infinitiplex, & non sit voluntas infinitiplex, & altera sit voluntas infinitiplex, & non sit intellectus infinitiplex. Ita ille, & apponit, & scitè: si enim repugnat, esse omnes formalitates, sine omnibus formalitatibus ejusdem objecti, quomodo non repugnabit in ente infinito, ubi omnes formalitates in identitate reali quid unum sunt? item una formalitas cum altera formalitate in eodem objecto infinito tam quid unum est, quam omnes simul cum omnibus: ergo sicut omnes non possunt componere cum secum omnibus, ita nec una formalitas cum altera secum una seipsa.

Profertur opinio Baronis, quidnam sentiat ad Quæstionem
& materiam præsentem.

138. *Baro.* **P**rimus, & in defendenda Poncii opinione magis fidus Achates est noster Bonaventura Baro in *Metaph. Apol. 8. Act. 3.* ubi rationem partis variis modis & exemplis ab omni imperfectionis & potentialitatis scoria tescam putat, si concipiamus, & concedamus sententiam illam de duplici causalitate unius effectus: statim, inquit, persuasimus nobis modum, quo hoc esset possibile, nam in eo casu, causa secunda verè influeret, & physicè, aliàs non verè causaret; nec proinde tamen effectus haberet dependentiam ab illa, quia eà ablata subsisteret, ita hinc concipienda est contractio & actuatio ex parte differentie, non tamen potentialitas & imperfectio ex parte alterius, quod responderet ei tanquam genus, adeoque adfit genus sine generis im-

perfectiōne: sicut non debemus negare liberum arbitrium Deo, Beatis, aut creaturis, quamvis eorum nullus posset peccare, quia hoc non facit deesse, nisi defectum, non auferit substantiam libertatis, sed vitium, & imperfectionem. Itaque non est ratio, cur hic hæreamus, & non magis absolute dicatur, ens contrahi prius per differentias, quam per ullos modos. Et paulò superius dicit his verbis: *Itaque concede in Deo differentiam, concede genus, concede etiam modos, sed aliter & aliter: dic ens quod est quasi genus non contrahi modis, sed differentis, quas deinde sequuntur modi.* Hunc discursum, quem in calce Apologie cit. affert, paulò superius rationibus confirmat.

Allatus discursus, rationibus contra nostram opinionem
objectis, confirmatur.

139. *Rationes Baronis contra supradicta.* **P**rimò: quod modi præ differentis non salvent simplicitatem rerum, sic: velle quod differentia faciat compositionem, & modus non, est gratis dictum, quod ex se patet, & probatur: Modus v. gr. intensio, addit aliquid perfectiōis subjecto, aut non addit? quod addat, certum est, utique enim ens infinitum est perfectius ente puro: certum etiam est, quod subjectum sit capax, & ita in potentia aliqua ad modum, quid ergo ei deest

ad compositionem? fortè distinctio realis? sed hæc etiam differentia deest.

Secundò: Deus sine dubio distinguitur essentialiter, & plusquam specificè à creatura, modi autem non distinguuntur specificè, aut essentialiter: ergo distinctio illa non fit per modos. Cætera quæ affert ex Poncio, jam supra num. 115. producta, & cum responso Poncii sufficienter refutata sunt.

Refellitur discursus Baronis, & rationes ab illo adversus nostram & communem Theologorum sententiam allatae, refutantur.

Baro ad facilitandam doctrinam Poncii, tale pro anchora jecit principium, quod si primo obitu non designet eum argumento succumbere, saltem indicat quod rationum nostrarum pondus, ac sententiae stabilitatem evertere non valeat; nam illud ipsum paradigma, quo intentum suum persuadere studet, non solum à tota nostra est reprobatum (choi la, sed & ipse Baro in *Phys. Apol. 6. Act. 1. n. 2.* statuens simpliciter impossibile, tam de extraordinaria quam de ordinaria Dei potentia, quod sit effectus aliquis producibilis à duabus causis totalibus ejusdem generis & ordinis conjunctim, aperte declarat illud involvere repugnantiam, non solum per causam accidentalem & locum extrinsecum, sed & ab ipso primo principio lumine naturali evidenter noto, *impossibile esse, idem esse & non esse, de pendere & non de pendere*; quale ergo doctrinae suae inde ideavit exemplar? cui conformiter quis fortè induci posset in hunc intellectum, quod sicut effectus in tali casu pendet à duabus causis totalibus, & tamen non habet dependentiam ab illa altera, quia eà ablata subsisteret; ita in divinis esse Dei semel intelligatur constitutum ex genere & differentia, iterum & secundo per se ipsum ratione suae infinitatis, omnia quae in Deo sunt, ad unum totum identificatis, & tamen esse Dei constitutum per compositionem, non habeat in esse suae constitutionis dependentiam (si ita hic loqui liceat) ab illa secunda, quia ea per impossibile, aut saltem intelligibiliter ablata, cum modus intrinsecus infinitatis secundum hunc Authorem esset posterior differentia, jam adhuc subsisteret Deitatis constitutum. Verum hæc doctrina est Theologo indigna, implicat enim intelligi perfectè Deum sine majestati suae infinitatis honore, consequenter sine totalitate identitatis realis, quæ est ratione solius infinitatis, non simul ac ratione compositionis, nisi totalitatem identitatis realis in Deo per infinitatem, & totalitatem ex genere & differentia per compositionem, non secundum rem ipsam, sed sola formalitate verbi aliam & aliam esse velis, quomodo Sabellius personam Patris solâ nominis formalitate aliam esse dicebat à persona Filii; non incurres quidem Sabellianismum, aut ut quoque evadas paralogismum, paraphrasæ opus erit. Alium itaque sensum Baro ex allato exemplo elicit, ut loco cit. patet, & ex allatis ab ipso exemplis, scilicet quod sicut effectus à duabus causis totalibus unâ sublatâ adhuc persisteret, ita in proposito posset ablata imperfectione & potentialitate genus adhuc persistere, & sic contractio & actuatio habeantur sine imperfectione. Sed ex dictis supra patet, illud non esse admittendum, &

141. Probatur amplius differentia non est contrahiva sui ipsius, sed generis, quâ dicit intrin-

secè naturam partis ordinari ad differentiam velut actum, ita ut neutra pars dicat totam essentiam, sitque differentia principalior genere, ergo nequit esse genus sine imperfectione & potentialitate. Anteced. patet, quia in eo consistit indoles & radix componibilitatis. Conseq. patet etiam, quia imperfectio potentialitatis nihil aliud est, quàm contrahibilitas partis minus principalis, & quasi informis, per magis principalem, ut actuantem formâ, hac ratione siquidem dicitur perfectibilis & actuabilis, item perfici, actuari & contrahi; sed impossibile est actuacionem & contractionem dari sine tali adhuc informi contrahibilitate, ergo nec sine imperfectione potentialitatis. Exemplum autem in contrarium quod adducit de libero arbitrio, tam parum facit ad rē, quam illud de duabus causis totalibus, quarū unâ sublata superstes altera sufficiat ad productionem illius effectus; contrarium enim accidit in natura generis, nempe ablata potentialitate partis perfectibilis, id est, ablata ipsâ perfectibilitate, adhuc manere genus: ex eâ enim parte, quâ genus essentialiter dicit rationem partis & non totum, est etiam essentialiter imperfectum, unde fit quod dicatur totum perfectius genere. Quare illud exemplum (non debemus beatiss. negare liberum arbitrium, quamvis eorum nullus posset peccare, quia hoc non aufert substantiam libertatis, sed imperfectionem) Baroni reddamus sic: non possumus negare esse de ratione generis id quod est substantiale generi, sed ratio partis est generi substantialis, ergo. Sed illa quâ talis dicit imperfectionem, ergo esto abessent aliqua imperfectiones, v. g. dependentia unibilitatis à causâ extrinseca nō possumus negare imperfectionem generis quoad rationem partis, quam necessariò & inseparabiliter consequitur potentialitas ad posse perfici & actuari, quomodo appetitus ad formas physicas, materia primæ realiter identificatus, ad ipsam sequitur materiam.

Ad illud denique, quod in fine sui discursus insinuat, ens prius contrahi per rationes quidditativas non per modos vide *To. 1. Cont. 9. q. 4. n.* hic libenter concedimus, sed negamus illas rationes esse differentias: si quæras, quid ergo sunt? dico cum *Smising tract. 2. d. 2. q. 1. n. 25.* sunt rationes transcendentales cum pluribus generibus transcendentibus, atque etiam cum substantia sub nullo genere posita, nempe cū substantia divina: sic, substantia transcendit cum substantia per essentiam & per participationem: & similiter substantia vivens vitâ intellectuâli: differentia autem solum vel ad unum genus pertinere potest, vel saltem non nisi ad diversa genera subalternatim posita, ut habet regula antepredicamentalis, imo ulterius concedimus, quod revera in ente finito prior sit ratio substantiæ, & talis quidditatis substantialis etiam usque ad singularitatem, quam sit

pars composita

Quæ sit radix compositionis

Generi substantiale est esse partem cui inseparabiliter asfixa est potentia ad perfici

142.

Ens prius contrahi per rationes quidditativas transcendentales, quàm per modos intrinsecos. Differentia vel ad unum genus vel subalterna solum speciat.

Ens prius per substantiam

Sabellius.

141. Neutra

*usq; ad
singulare,
quam per
modos in-
trinsecos
dividitur
ab intelle-
ctu perfe-
ctè concipi-
ente.
Qui sint
intelligen-
di SS. PP.
quando
describunt
Deum per
infinita-
tem.*

*Rationes
transcen-
dentales
in sua
formali-
tate in-
cludunt
formali-
tatem entis.*

modus finitatis, & infinitatis, quia modi non constituunt in suo esse quidditatem rei, sed suo modo supponunt constitutum: unde infinitas Deum non constituit, nec finitas creaturam, sed in aliquo priori constituta supponunt. Non rectè itaque hîc videtur supponere Baro contractionem entis ad Deum, & creaturam esse à priori, & expressè Scotus negat d. 2. q. 1. §. Ex his ad questionem: ubi asserit infinitatem esse de Deo demonstrabilem per conceptum quidditativum Dei, tanquam per rationem à priori. Unde Scotistæ communiter SS. Patres, quando describunt Deum per infinitatem tanquam conceptum primum, explicant: eos non intendere conceptum simpliciter primum, nec quoad nos primum primitate generationis, sed primitate perfectionis, quem pro hoc statu de Deo habemus, & quem non cognoscimus quidditative. Eadem ratione Scotus intelligendus, dicens: prius in Deo intelligi infinitatem, quam hæcceitatem; cum nemo pro hoc statu habeat quidditativum conceptum de hæcceitate Dei, idèdque non per illam, sed per infinitatem concipimus Deum distingui à creatura, atque hinc prius concipimus Deum sub ratione infiniti, quam substantiæ, quia rationes substantiæ, ut in Deo, non capimus, atque ita demum prius dividimus ens in finitum, & infinitum, quam in substantiam, & accedens, deinde substantiæ finitam in sua genera, &c. Hactenus optimè Smiling. Hæc ergo damus Baroni, sed rotundè negamus, quod exinde ille perperam asserbat: idèd ens primò per differentias contrahi, quia illæ rationes transcendentes non addunt enti novam formalitatem, condistantiam formalitati entis, sed ob summam illam entis transcendentiam illud includunt in sua formalitate adequatè concepta, licet ens contrahatur ab illis conceptu inadequato, secundum quem sibi vendicat quandam unitatem, & univocationem imperfectam, quæ in schola nostra ad rationem generis insufficiens est, eò quod genus dicat conceptum perfectum, & ex natura rei realitatem distinctam à differentia.

143. Jam respondeamus ad rationes, & primam remittimus ad suum Authorem, cui opus non fuit quærere, *Quid ergo modò deest ad compositionem?* quia, data eâ sententiâ, quod conceptus entis fundetur in una realitate communi ad Deum, & creaturam, compositionem potius dari in Deo nihil deest. Cum enim illa realitas entis ut sic, secundum hunc Authorem, non sit de se hæc, sed communis, & ad plura contrahibilis, necessariò erit potentialis, & sic cum contrahente compositionem efficiet Metaphysicam, & tunc liceat nobis uti verbis Baronis, & quærere: *quid deest ad compositionem, consequenter ad destruendam simplicitatem? an sortè distinctio realis, sed hæc etiam differentia deest,* & tamen destruit simplicitatem.

*Retor-
sio argu-
menti ad
Authorem.*

Respondeo secundò: Gratis dici contra communem Scotistarum, quod modus ad compositionem differentiæ componat cum modificato, ad hoc siquidem necessariò requiritur, ut quemadmodum differentia variaret rationem formalem, si non illius rei cui additur, saltem constituit ex ipso & modificato, & ita cum realitate contracta novam quandam rationem constituat, cum partes adinvicem iuxta Aristot. 8. Metaphys. textu 10. se habeant ut numeri, & si unica additur vel aufertur unitas, statim variatur species numeri, sic addit v. gr. unitate ternario, evadit quaternarius, sublatâ, binarius; quæ sunt alia species à ternario: item si animali, quod definitur vires sensibile, addatur rationale, evadit homo; si avellans sensibile, plantam dices: modus vero uti nullum gradum affert quidditativum, ita nihil variat, ut manifestè constat de gradu albedinis, cui v. gr. addatur quartus vel quintus, imò & supremus gradus, non constituit aliam naturam ab albedine. Itaque licet dicatur naturam perficere, longè tamen alio modo, quam differentia quia differentia perficit addendo entitatem vel realitatem, & hinc dicitur variare essentiam rei: at modus duntaxat rem perficit intra se ipsam nil addendo entitatis, ut ex ipso modo perficiendi quem excipit potius colligatur quod non possit componere cum subiecto. Unde dum quærit Baro, *intensio addit aliquid subiecto, vel non addit?* perperam concipit modum intentionis, ut propriam realitatem adequatè conceptibilem, cum nullatenus concipi valeat sine re illa quam modificat, quæ sunt una realitas adequata: & sicut modificato nihil novæ ables entitatis, ita illi nullam propriè potest addere perfectionem, nihil enim perfectionem propriè dicitur addere sibi ipsi. Qualiter autem modus non dicat propriam rationem entis, ut concipi nequeat sine modificato, sed sufficiat quod sit ens identicè tantum, & plura alia quæ ad naturam modorum intrinsecorum spectant, vide tom. 1. p. 1. de modis intrinsecis.

Ex his respondetur ad secundum: Deum essentialiter, & plus quam specificè distinguere & distare infinita distantia à creatura, neque tamen sic distinguere per modos: unde ut hoc suum argumentum robor habeat, incumbit illi prius probare, quod sicut rationale v. gr. dicitur differentia divisiua animalis, & constitutiua hominis; ita infinitas sit modus intrinsecus entis, quatenus ipsum dividit, & modus intrinsecus Dei, quatenus ipsum constitueret; quod falsum est, cum nunquam aliquis intrinsecus modus constituat rem in esse primo & essentiali, sed constitutum supponat. Reliqua quæ apud Baronem contra nostram sententiam leguntur, vel soluta sunt supra cum argumentis & responsis Poncii, vel facillè ex doctrina num. 142. de prima entis contractione per rationes quidditativas, solvi possunt.

Q. U. E.